

ВАЗДУХОПЛОВНИ

Издаје: Удружење пензионисаних војних летача
и падобранаца Србије. ЗЕМУН, Штросмајерова број 1
www.udruzenjepvlps.org

БИЛТЕН

Број 113. мај 2021.

ДАН ПОБЕДЕ НАД ФАШИЗМОМ

Државни празник Дан победе над фашизмом у Другом светском рату - 9. мај обележен је низом манифестација у Републици Србији:

- 8. маја 2021. године уз највише војне почасте, са Савске терасе Београдске тврђаве извршена је почасна артиљеријска паљба;

- 9. маја 2021. године у оквиру комплекса Гробља ослободилаца Београда у Другом светском рату одржана церемонија полагања венаца и одавања почасте, коју је предводила министарка за рад, запошљавање, борачка и социјална питања проф. др Дарија Кисић Тепавчевић. У церемонији су учествовали и представници Министарства одбране, Града Београда, СУБНОР-а Србије, као и амбасада Руске Федерације, Украјине, Републике Белорусије, Републике Азербејџана и Републике Казахстана у Републици Србији.

- 9. маја 2021. године у 13.30 часова код Споменика совјетским ветеранима на Авали одржана је церемонија полагања венаца и одавања почасте;

- 9. маја 2021. године у 20 часова у Народном позоришту одржана је свечана академија посвећена 9. мају Дану победе над фашизмом.

Празник је обележен бројним свечаностима и окупљањима крај војних меморијала и места страдања у општинама и градовима широм Републике Србије, и у иностранству од стране српских дипломатских представништва.

СЕЋАЊЕ НА ПИЛОТА МИЛЕНКА ПАВЛОВИЋА

На небу изнад Ваљева 4. маја 1999. погинуо је пилот пуковник Миленко Павловић, командант 204. лап, бранећи отаџбину од НАТО агресора. На комеморацији тим поводом уз присуство породице и представника Војске Србије, командант Ратног ваздухопловства и ПВО генерал-мајор Душко Жарковић је рекао: “Велики човек, пуковник, пилот, Миленко Павловић одлетео је у строј вечне небеске ескадриле ваздухопловаца овенчане славом и чашћу професије да вечно живи”. “ХРАБРОСТ И ПАТРИОТИЗАМ СУ ОПРЕДЕЛИЛИ ДА ПУКОВНИК ПАВЛОВИЋ ОДЛЕТИ ПРАВО У ЛЕГЕНДУ”

БРАНЕЋИ НЕБО ОТАЏБИНЕ
ХЕРОЈСКИ ЈЕ ИЗГУБИО ЖИВОТ
04.V-1999.ГОД. И ПРЕСЕЛИО
СЕ У ЛЕГЕНДУ КАО ХРАБРИ ИКАР ИЗ
ВАЉЕВСКЕ ПОДГОРИНЕ.

МИГ-21 ИСПРАЋЕН У ЛЕГЕНДУ

На војном аеродрому “Пуковник пилот Миленко Павловић” у Батајници, 21. маја 2021. одржана је свечаност поводом испраћаја у историју легендарног ловачког авиона МиГ-21 који је обележио више од пола века развоја РВ и ПВО, чувајући и бранећи наше небо.

За ову изванредну манифестацију, која је обележила неговање ваздухопловних традиција у нас, захваљујемо Команди РВ и ПВО, Команди 204. вбр, Ваздухопловној фондацији и Удружењу пилота надзвучних авиона “М2+”.

МИНИСТАР ОДБРАНЕ У 126. БРИГАДИ ВОЈИН НАЧЕЛНИК ГЕНЕРАЛШТАБА У ДЕЖУРНОЈ ЈЕДИНИЦИ СИСТЕМА ПВО

Потпредседник Владе и министар одбране др Небојша Стефановић обишао је данас припаднике 126. бригаде ВОЈИН на планини Муртеница.

Честитајући у име Министарства одбране и Војске Србије Васкрс свим православним верницима, министар Стефановић захвалио се припадницима херојске 126. бригаде ВОЈИН на стручности, обучености и труду који улажу у одржавање високог нивоа борбене готовости своје јединице.

- Данас сам овде, у посети 126. херојској бригади за ваздушно осматрање, јављање и навођење нашег РВ и ПВО, имао прилике да видим људе који никада не напуштају овај положај. Ово су људи који 24 сата свакога дана у години посматрају наше небо и пружају нам податке уз које штитимо нашу Србију – рекао је министар одбране.

Подсетио је да је 126. бригада ВОЈИН херојство показала у најтежим тренуцима за нашу земљу и истакао да ће се систем одбране захвалити њеним припадницима набавкама нових радара и занављањем стручног кадра, како би и у наредним годинама пружили свој максимум да би Србија била сигурна.

Захвалио се свим припадницима система ПВО јер за њих не постоје ни празници ни ноћ, ни дан, ни одмор, већ су заиста, у сваком тренутку, посвећени одбрани наше земље, заштити нашег неба и борби да наша војска заиста буде једна од најбољих.

О стању и задацима 126. бригаде ВОЈИН министру је реферисао командант пуковник Александар Дучић, док је, у pratњи команданта

РВ и ПВО обишао и радарске положаје, где су му припадници 126. бригаде ВОЈИН представили сегменте свакодневних задатака.

Министар је у име свих припадника Министарства одбране честитао грађанима који обележавају Васкрс, овај велики празник у нади се да ће заједно са својим породицама моћи да га проведу у миру - рекао је Стефановић.

На крају посете, командант 126. бригаде ВОЈИН пуковник Дучић, у знак захвалности, уручио је министру Стефановићу макету радара ТП-70.

Начелник Генералштаба Војске Србије генерал Милан Мојсиловић провео је Васкрс са припадницима 230. самоходног ракетног дивизиона за противваздухопловна дејства у Нишу, који су у време празника ангажовани на контроли и заштити ваздушног простора Републике Србије.

Током обиласка, начелник Генералштаба се уверио у одличну оспособљеност и посвећеност њених припадника да професионално и одговорно реализују наменске задатке.

Генерал Мојсиловић је припадницима Војске Србије који Васкрс славе по јулијанском календару честитао највећи хришћански празник уз жеље за добро здравље, личну и породичну срећу и успешно извршавање поверених задатака.

Како традиција прослављања Васкрса налаже, уз речи „Христос Васкрсе!“, генерал Мојсиловић се придружио припадницима Војске Србије у традиционалном васкршем куцању јајима.

ВАЗДУХОПЛОВНА ХРОНОЛОГИЈА

- **1. јуна 1924. године**, изашао је први број листа „Наша крила“ - органа југословенског аероклуба „Наша крила“.

- **8. јуна 1913. године**, формирано је Аеропланско одељење I позива народне војске, у којем су била три авиона Блерио и 3 пилота. Командир је био Милош Илић. Истовремено је формирано и Балонско одељење, састава 2 балона, које је ушло у састав Пиротског утврђеног логора. Командир је био капетан Јован Југовић. Са овим одељењем је у Пирот отишао и мајор Коста Милетић, командант ваздухопловне команде.

- **9. јуна 1953 године**, први Ф 84-Г Тандерцет, слетео је на батајнички аеродром.

- **9. јуна 1999. године**, у Куманову је потписан Војно-технички споразум којим је одређен рок од 11 дана за повлачење војске СРЈ са Косова и Метохије, након чега су у покрајину дошле јединице Кфора, претежно из земаља чланица НАТО. Тиме је прекинуто бомбардовање Савезне Републике Југославије, а Савет безбедности Уједињених нација усвојио је Резолуцију 1244.

- **14. јуна 1884. године**, у селу Влачка код Крагујевца, рођен је Михаило Петровић. Он је био наш први школовани пилот авиона и наша прва ваздухопловна жртва, а друга у свету. Погинуо је код Скадра 20. марта 1913. године.

- **17. јуна 1927. године**, формиран је „Аеропут“, прво југословенско предузеће за ваздушну саобраћај.

- **18. јуна 1915. године**, српска војска је поставила станице за осматрање ваздушног простора на 13 места. Дана се тај датум обележавао Дан јединица ВОЈИН.

- **18. јуна 1927. године**, из Париза је на новосадски аеродром слетео авион Потез-25 са мотором Лорер-Дитрих од 450 КС. Њиме су допутовали из Париза ваздухопловни капетан Владислав Сондермајер и ваздухопловни поручник Драгољуб Пајевић. Они су према наређењу Команде војног ваздухопловства направили лет Париз - Нови Сад са обавезним спуштањем Стразбур - Нирнберг - Праг и Братислава.

- **20. јуна 1913. године**, на летелишту код Куманова, село Војник, извршени су први летови српских пилота. Извршено је 20 летова у близини Војника, Куманова и Страцина.

- **20. јуна 1918. године**, на Солунском фронту је зачета идеја о формирању домаће ваздухопловне индустрије. Том приликом је тадашњи командант Ваздухопловне команде српске војске, потпуковник-извијач Петар Мирковић предложио Врховној команди да се ангажују ваздухопловни инжењери за оснивање домаће индустрије авиона.

- **21. јуна 1913. године**, рођен је Милета С. Протић, мајор авијације-пилот, командир Прве ескадриле НОВЈ.

- **27. јуна 1876. године**, у Суботици је рођен Иван Сарић, пионир нашег ваздухопловства.

ЛЕГЕНДАРНИ ЛОВАЦ МИГ-21 ИСПРАЋЕН У ИСТОРИЈУ НА ВОЈНОМ АЕРОДРОМУ “ПУКОВНИК ПИЛОТ МИЛЕНКО ПАВЛОВИЋ” У БАТАЈНИЦИ

После скоро шест деценија службе у РВ и ПВО, 21. маја 2021. године легендарни ловачки авион “Миг 21” свечано је испраћен у историју. Тај изванредни авион, који је пуних 58 година чувао небо над Србијом, свечано је завршио свој радни век у Ратном ваздухопловству и испраћен на достојанствен начин.

Манифестацијом “Траг у бескрају”, на војном аеродрому “Пукovníк пилот Миленко Павловић” у Батајници, у пензију су МиГ-21 званично испратили пилоти коју су на њему летели, авиомеханичари и инжењери који су га одржавали, командири и команданти, целокупан састав и припадници свих генерација нашег Ратног ваздухопловства.

Легендарни авион симболично је поздрављен традиционалним воденим славолуком у част дугогодишње службе у нашој војној авијацији.

Свечаности су присуствовали ветерани ловачке авијације који су пронели славу МиГ-а 21, као и припадници садашње генерације који лете на наследницима овог славног ловца.

Манифестацији су присуствовале и високе званице из Министарства одбране и РВ и ПВО - министар одбране Небојша Стефановић и командант Ратног ваздухопловства и ПВО генерал-потпуковник Душко Жарковић.

Пуних 58 година наши пилоти - ловци чували су небо летећи на овом авиону авиону. Од 1962. до 1986. године из тадашњег Совјетског Савеза (СССР-а) набављено је укупно 261 ловачких авиона МиГ-21.

То је надзвучни авион друге генерације, носилац више ваздухопловних рекорда, који је произведен у највећем броју примерака у историји ваздухопловства – укупно 11.496 авиона у 32 верзије. Употребљаван је у највећем броју ратова и оружаних сукоба после Другог светског рата до данас.

Коришћен је током шест деценија на четири континента у ратним ваздухопловствима више од 60 држава, а у многим се употребљава и данас. Ловац МиГ-21 оставио је неизбрисив траг на небу изнад Србије

Говорио је потпуковник Дејан Беда, помоћник за операције команданта 204. ваздухопловне бригаде, који је много година провео у кокпиту “Мига 21”, подсетио је да је прича “двадесетјединице” нераскидиво везана са батајничким аеродромом јер је сваки авион који је икада стигао у нашу војну авијацију полетео са те писте.

“Прва јединица која је наоружана са 41 “Мигом 21” верзије Ф-13 био је 204. ловачки авијацијски пук, који је до краја 1964. године имао три ескадриле наоружане овим авионима. Занимљиво је да прве четири године употребе овог авиона није било двоседа, већ су се пилоти обучавали и одржавали тренажу на авионима америчке производње ТВ-2”, истакао је.

Бориша Мандић војни пилот ветеран, инструктор на “Миг-21”, поздравио је окупљене у име Ваздухопловне фондације “Пилот Михајло Петровић” и Удружења надзвучних пилота “М2+”.

“Ветеран који је иза нас завршио је каријеру и одлази у историју, не и у пензију. Данас су нам осећања помешана, барем нама који смо читав радни век провели у кабини овог суперсоничног авиона. Тај ветеран је на небу ове земље оставио неизбрисив траг”, рекао је Мандић и нагласио да је управо због тога ова манифестација и названа “Траг у бескрају”.

КО ИМА НАЈВИШЕ ДРОНОВА У РЕГИОНУ

У физиономији савременог рата уведене су беспилотне летелице - дронови. Некада су их имале само највеће армије света, а сада их имају и мање државе. Где је ту Србија, а где регион? Ко има дронове у региону и која им је намена? Јавно доступни подаци и публикација Милитари баланс за 2020. годину, када се пажљиво прочитају откривају много тога. У Србији компанија “Дамиба” се бави и беспилотним летелицама.

Дронови код суседних држава

Црна Гора има дронове које је набавила од фирме из Србије (4 дрона DJI Matrice M200V2), а за Босну и Херцеговину не постоје јавно доступни подаци.

У Хрватској која поседује више беспилотних летелица. Хрватска је 1993. године развила своју беспилотну летелицу М99 Бојник која је имала значајну извиђачку улогу за време рата. Међутим, Хрвати нису наставили развој беспилотних летелица, куповали су стране системе. На војној паради 2015. приказана је летелица Скајларк 1. Хрватска је посредством Европске агенције за поморску безбедност добила летелице Камкоптер Ц-100 која служи за надгледање обале и поморског саобраћаја. Има и израелски извиђачки дрон Орбитер 3 аутономије лета до 7 сати и максималног радијуса 150 км од земаљске станице. У публикацији Милитари баланс за 2020. годину стоји податак да Хрватска поседује велике борбене дронове израелске производње Хермес 450 који имају опцију да буду наоружани.

Мађарска и Румунија

Мађарска, поседује израелске беспилотне летелице Скајларк 1. Користи се за извиђање и у ваздуху може да проведе до 3 часа, са долетом од 40 километара.

У Румунији, поред извиђачких беспилотних летелица које њихове трупе поседују, медији преносе да једна израелска компанија ту отвара погон за производњу дрона Хермес 450. Румунија је потписала уговор за набавку 9 оваквих дрона. Хермес 450 може да остане у ваздуху и до 20 сати, има радијус дејства од 300 км, а лети на висини до 5.500 метара или ван домета лаких система за ПВО. Може бити наоружан и носити ракете.

Бугарска, Северна Македонија и Албанија

Бугарска има један совјетски беспилотни авион Yastreb-2С из 60-их година прошлог века. Не зна се да ли је он у употреби.

Северна Македонија има летелице Скајларк 1. Недавно је откривено да су имали тајну јединицу дрона Хермес 450.

Албанија набавља шест малих америчких летелица Пума. Реч је о летелици сличној Скајларку 1. Лансира се из руке, лети на висини од 150 метара, максимално остаје у ваздуху до 3 сата, лети 85 км на час и лети 20 километара од управљача.

Србија на првом месту

Војска Србије је набавила дронове 2008. године, и то су израелске летелице Орбитер 1, које су још у употреби. Од не тако давно у употреби је и немачки дрон квадрикоптер AP-100 Ц, за који на званичном сајту произвођача пише да у ваздуху може да проведе до 25 минута, да пређе до 3.000 метара и да у себи има три камере.

У наоружање Војске Србије уведен је и кинески борбени дрон ЦХ-92А, који има велике могућности. Наоружан је са две ракете које могу да униште лако оклопљена возила.

Србија има и два дрона домаће производње, један је Врабац, који је ушао у наоружање, и има сличне карактеристике као и израелски Скајларк 1 или амерички Пума. Други је Пегаз, који ће у сарадњи са кинеским стручњацима и према најавама званичника ускоро постати део арсенала Ратног ваздухопловства Војске Србије.

У последњој декади постоје разни пројекти производње и набавке дрона, и у Србији, и у региону. Може се закључити да је Србија, је када су у питању дронови, лидер у региону и најављује се јачање флоте беспилотних летелица. (Извор: PTC, 1. мај 2021.)

“СУХОЈ” РАЗВИЈА НОВИ АВИОН ПЕТЕ ГЕНЕРАЦИЈЕ

Руска компанија “Сухој” развија нови борбени једносед пете генерације, који ће бити доступан у две верзије – беспилотној и класичној са пилотом, јављају руски медији.

Нови авион ће имати само један мотор и то “Изделие 30”, какви се користе на летелицама Су-57. Руски експерти тврде да ће нови авион моћи да постигне брзине преко два маха.

Одличне маневарске способности и смањени радарски одраз, наводно, главни су адути новог вишенаменског авиона.

Руски медији су такође објавили и фотографију дела модела који се налази на столу заменика премијера Јурија Борисова, спекулишући да би то могао бити управо нови “сухој”.

Прве вести о новом концепту компаније “Ростек”, која производи “сухоје”, појавиле су се крајем прошле године, уз опаску да се развој финансира искључиво средствима ове фирме. (Извор: PTC, TASS, 27. мај 2021.)

ХРВАТСКОЈ СТИЖЕ 12 “РАФАЛА”

Хрватска влада одобрила је куповину 12 француских борбених авиона “Ф3Р рафал” за милијарду евра. Премијер Андреј Пленковић рекао је да ће се новим авионима осигурати заштита. Претходни покушај Загреб да купи израелске ловце Ф-16 “барак” крајем 2018. године блокирао је Пентагон, а Америка је сада подржала набавку француских авиона.

Влада Хрватске донела одлуку о куповини 12 француских авиона Наведено је да ће се за набавку авиона издвојити 999 милиона евра, што је оцењено као најповољнија понуда. Премијер Хрватске рекао је да ће се набавком авиона “променити стратешка снага земље”. Истакао је да је у питању “највећа инвестиција у хрватске оружане снаге” и “највеће улагање у осигурање трајног мира и сигурности хрватских грађана”.

Хрватски министар одбране рекао је да је та одлука највећи искорак у развоју од 90-их година и највећа инвестиција у Оружаним снагама Хрватске. Истакао је да ће се увођењем вишенаменског борбеног авиона новије генерације у оперативну употребу очувати и повећати тренутне способности и потенцијали ловачке борбене компоненте ваздухопловства као и да ће се значајно повећати укупна борбена моћ Хрватске војске, али и очувати традиција ловачког борбеног ваздухопловства у Хрватској, а и да “Хрватска као чланица НАТО-а има обавезу да улаже у своје одбрамбене способности издвајањем у одбрамбени буџет. (Извор: PTC, JUTARNI.HR, 20. мај 2021.)

ISSN (Online) 2560-4708

Ваздухопловни билтен излази месечно у електронској форми. Намењен је члановима УПВ.ПИС, ваздухопловним ветеранима и љубитељима ваздухопловства.

Уређење и припрема: Златомир Грујић и Милан Ракић.
Е-пошта: zlgurjic@gmail.com, www.udruzenjepvlps.org